

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle makeisten ja suklaan arvonlisäverokannan muuttamista koskevaksi lainsäädännöksi.

Hallitus on esittämässä makeisten ja suklaan arvonlisäverokannan nostamista nykyisestä 14 prosentista 25,5 prosenttiin. Lain on suunniteltu tulevan voimaan 1.6.2025. Lausuntopyyntö ja luonnos hallituksen esitykseksi on julkaistu valtiovarainministeriön verkkosivuilla. Esityksen lausuntoaika päättyy 7.2.2025.

Fazerin pääkonttori, suklaatehdas, keksitehdas ja koko konsernin yhteisen toiminnon toimistot, kuten IT, talous, HR, markkinointi ja viestintä sijaitsevat Vantaalla. Kyseessä olevalla makeisten hintaan merkittävästi vaikuttavalla arvonlisäverolain muutoksella on makeistehtaan ja koko konsernin toimintaedellytyksiin ja tulevaisuuden näkyymiin sekä Vantaan elinvoimaan huolestuttavan kielteisiä vaikutuksia.

Vantaan kaupunki esittää lausuntonaan seuraavaa:

Hallituksen esitys on ristiriidassa EU-lainsäädännön kanssa.

- Hallituksen esityksessä ehdotetaan tietyn elintarvikeryhmän verottamista huomattavasti korkeammalla arvonlisäverokannalla verrattuna muihin elintarvikkeisiin.
- EU:n valtioneuvoston päätös kieltää valikoivat, kilpailua ja jäsenvaltioiden välistä kauppaa vääristävät jäsenvaltioiden toteuttamat verotoimenpiteet. Makeisten ja suklaan muista elintarvikkeista poikkeava verokohtelu on arvonlisäverojärjestelmän keskeisiin perusteisiin kuuluvan neutraalisuusperiaatteen vastainen ja siten valikoivuuskriteerin on katsottava täyttyvän. Lisäksi veromuutos antaisi kilpailua vääristävää taloudellista etua alemman verokannan piiriin jäävien, makeisten ja suklaan kanssa kilpailevien tuotteiden valmistajille.
- Tällaisenaan tietyn elintarvikeryhmän satunnaisesti valikoiva arvonlisävero on ristiriidassa yleisen oikeustajun ja EU-oikeuden kanssa sekä arvonlisäverojärjestelmään keskeisesti kuuluvan neutraalisuusperiaatteen vastainen.
- EU-oikeuden vastaista lakia ei voida soveltaa, vaikka se säädettäisiinkin voimaan.

Tutkimustiedon valossa verotusmuutos ei ohjaisi kulutusta terveellisempään suuntaan vaan kulutus siirtyisi halvempiin tuotteisiin.

- Nämä edullisemmat tuotteet on usein valmistettu ulkomailla ja niissä on usein käytetty halvempia raaka-aineita, esimerkiksi kaakaota on korvattu sokerilla tai muilla edullisilla raaka-aineilla. Veron fiskaalinen tuotto valtiolle vähenee kulutuksen siirtyessä edullisempiin tuotteisiin. Samalla ehdotus johtaisi korkeampaan sokerin kokonaiskulutukseen, mikäli kulutuksen volyymi pysyisi ennallaan, kuten hallituksen esityksessä on oletettu.
- Ehdotettu suklaan ja makeisten arvonlisäveron korotus on syrjivä samaan kulutustarpeeseen vastaavien tuotteiden osalta ja vääristää merkittävästi kilpailua. Korotetun veron piiriin esityksessä valikoituneille tuotteille löytyy vaihtoehtoisia ja korvaavia tuotteita veronkorotuksen ulkopuolelle jäävistä tuoterhyhmistä ja raaka-ainepohjista.

Esityksellä on merkittävät negatiiviset vaikutukset suomalaisten yritysten kilpailukykyyn, työllisyyteen ja investointeihin.

- Esitys makeisveron korottamisesta on ristiriidassa hallitusohjelman kanssa. Hallitusohjelmassa todetaan, että ”hallitus turvaa yrittämiselle ja investoinneille vakaan toimintaympäristön ennakoitavalla ja vakaalla sääntelyllä sekä verotuksella”. Nyt tehty esitys makeisveron korottamisesta on ristiriidassa tämän kirjauksen kanssa.
- Hallitusohjelmassa painotetaan talouskasvun ja kilpailukykyyn vahvistamista, erityisesti yrittämisen ja investointien edellytysten tukemista. Arvonlisäveron korotus vaarantaa merkittävien kotimaisten yritysten kilpailuaseman ja siten hidastaa talouskasvua.
- Yritykset tarvitsevat ennakoitavuutta ja vakautta tehdessään investointipäätöksiä. Veronkorotukset ja muut äkilliset muutokset verotuksessa luovat epävarmuutta.
- Makeisten ja suklaan arvonlisäveron korotus on huolestuttava signaali koko suomalaiselle elinkeinoelämälle investointiympäristön epävarmuudesta, sillä linjaus valmistelusta syntyi yllättäen ilman ennakkokeskusteluja ja ilman arviota verovaikutusten merkityksestä.
- Kaikessa julkisessa päätöksenteossa tulisi vahvistaa Suomea vakaana investointikohteena ja näin varmistaa paljon kaivattujen investointien toteutuminen.

- Veronkorotusaikeet ovat jo nyt vaikuttaneet suomalaisten yritysten investointiaikeisiin sekä lisänneet yleistä epävarmuutta Suomesta liiketoimintaympäristönä. Lain valmistelu on käytännössä pysäyttänyt Suomen elintarviketeollisuuden historian suurimpiin kuuluvan investoinnin valmistelun.
- Lisäksi tällaiset muutokset voivat lisätä hallinnollista taakkaa ja kustannuksia yrityksille, jotka joutuvat sopeutumaan uusiin verosäännöksiin ilman riittävää valmistautumisaikaa.
- Veronkorotus voi ohjata kulutusta halvempiin tuontituotteisiin, jotka kilpailevat erityisesti hinnalla, heikentäen kotimaisten valmistajien asemaa sekä kotimaisilla että kansainvälisillä markkinoilla. Tämä voi johtaa tuotannon supistumiseen ja työpaikkojen ja siten myös verotulojen menetyksiin.

Vantaan kaupunki viittaa myös Työ- ja elinkeinoministeriön arvioihin lakiesityksen vaikutuksista kotimaisiin valmistajiin ja niiden investointikykyyn:

- ” Esitysluonnoksessa on lyhyesti arvioitu veronkorotuksen vaikutuksia yritysten investointeihin todeten, että kyseisen toimialan yritys voi jättää tekemättä investoinnin Suomeen, jos se uskoo tuotteidensa kotimaisen myynnin vähenevän merkittävästi muutoksen seurauksena. Tältä osin esitysluonnoksessa kuitenkin todetaan, että verokannan korotusta ei sovelleta vientituotteisiin ja että korotus ei todennäköisesti madalla makeisten ja suklaan kotimaista kulutusta, koska näiden tuotteiden hintajousto on alhainen. Luonnoksessa todetaan lisäksi, että yritysten investointipäätöksiin voi vaikuttaa myös huoli siitä, että arvonlisäverokannan korotuksia laajennetaan muihin elintarvikkeisiin lähitulevaisuudessa. Työ- ja elinkeinoministeriö pitää esitettävän veronkorotuksen kielteisiä vaikutuksia yritysten lopullisiin investointipäätöksiin mahdollisina. Investointeihin liittyvät välittömät ja välilliset taloudelliset vaikutukset tulisi luonnosta perusteellisemmin arvioida lopullisessa hallituksen esityksessä osana esityksen taloudellisten vaikutusten arviointia.”

Suomen taloudellisen tilanteen ja talouskasvun näkökulmasta Vantaan kaupunki pitää epäsuotavana lainsäädäntöä, joka kohdistuu kielteisesti erityisesti suomalaisiin yrityksiin ja niiden kykyyn investoida.

Vantaalla 7.2.2025

Pekka Timonen

kaupunginjohtaja